

Kuva 1. Metsästävien ja ei-metsästävien metsänomistajien mielipiteet sopivasta hirvikannan koosta, % vastanneista.

Metsänomistajan näkökanta hirvikannan kokoon

Kaikilta kolmelta eri intressiryhmältä oli tiedusteltu kannanottoa ajankohdan hirvikannan suuruuteen. Metsänomistajista valtaosa, eli 58 prosenttia, piti kyselyajan hirvien määrää oman tilansa lähialueella liian suurena. Noin joka viides metsänomistaja on itse myös mukana hirvenmetsästyksessä. Metsästävät metsänomistajat katsoivat ei-metsästäviä useammin, että hirvien määrä oli vain jonkin verran liian suuri. Vastaavasti useampi metsänomistaja, joka ei ollut itse mukana hirvenmetsästyksessä, piti nykyistä hirvien määrää aivan liian suurena (kuva 1). Toisin sanoen metsästävät metsänomistajat ja ei-metsästävät metsänomistajat poikkesivat toisistaan pääasiassa vain painotuksen suhteen, sillä liian suurena

hirvien määrää piti yhteensä molemmista ryhmistä likimain saman verran (eli 58 %).

Metsästäjien näkökanta hirvikannan kokoon

Luonnon virkistyskäyttötutkimusten mukaan suomalaisista noin kahdeksan prosenttia harrastaa metsästystä. Metsästyskortin lunastaneita on noin 300 000; suhteutettuna väkilukuun metsästäjien määrä on Euroopan korkeimpia. Metsästysharrastus on huomattavasti yleisempää Pohjois-Suomessa kuin Etelä-Suomessa ja erityisesti maaseudulla ja maanviljelijöiden joukossa metsästyksen on ollut perinteisesti yleinen harrastus.

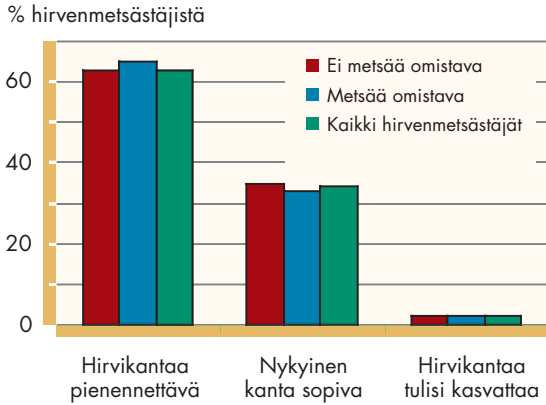
Metsästäjät eivät ole homogeeninen ryhmä. Osa heistä harrastaa ainoastaan pienriistan metsästyksiä, osa harrastaa hirvenmetsästyksiä ja osa molempia. Noin kolmasosa metsästyskortin lunastaneista harrastaa hirvenmetsästyksiä. Kaikilla hirvenmetsästyksen osallistuvilla ei kuitenkaan ole metsästyskorttia, sillä osa hirvenmetsästyksen osallistuvista on mukana niin kutsuttuina ”ajomiehinä”. Osa metsästäjistä omistaa itse maata, osa käy metsästävässä joko valtion tai metsästysseurojen mailla. Kaikista tutkimuksen metsästäjistä (yli 1 800) noin puolet omisti itse maata. Hirvenmetsästyksessä mukana oli 46 prosenttia vastanneista metsästäjistä. Hirvenmetsästäjät hyötyvät hirvistä metsästysharrastuksen tuottaman hinnan, jännityksen ja saaliin kautta. Saaliilla voi olla taloudellistakin merkitystä.

Kaikista metsästäjistä lähes kolme neljästä oli sitä mieltä, että hirvien määrää tulisi pienentää (taulukko 1). Hirvenmetsästäjistä joka kolmas halusi säilyttää tutkimusajankohdan hirvikannan entisellään.

Taulukko 1. Toivottu hirvikannan koko (kaikki hyödyt ja haitat huomioon ottaen) hirvenmetsästyksessä mukana olon perusteella, % vastanneista metsästäjistä.

	Hirvikantaa tulisi pienentää voimakkaasti (yli 20 %)	Hirvikantaa tulisi pienentää jonkin verran (10–20 %)	Nykyinen hirvikanta tulisi säilyttää	Hirvikantaa tulisi kasvattaa	Yht.
Hirvenmetsästäjät	14	49	34	2	100
Ei hirvenmetsästäjät	33	46	20	1	100
Kaikki metsästäjät	24	48	27	2	100

$\chi^2=98,058$, $df=3$, $p=0,000$, $N=1662$

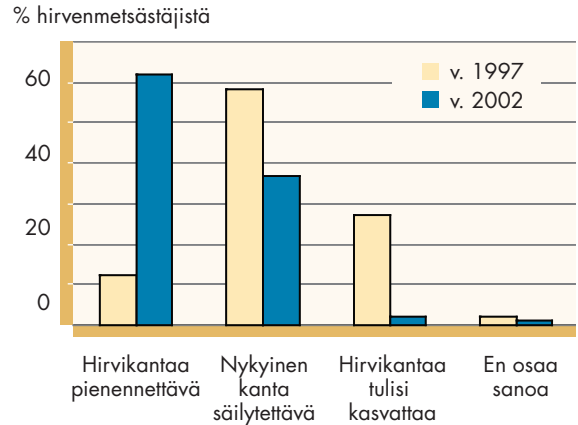
Kuva 2. Hirvenmetsästäjien mielipiteet hirvikannan koosta maanomistuksen perusteella, % vastanneista.

Metsästäjistä, jotka eivät itse osallistuneet hirvenmetsästykseseen joka viides toivoi nykyisen hirvikannan säilyttämistä, mutta kolmannes katsoi, että hirvikantaa tulisi pienentää voimakkaasti. Kummassakin ryhmässä vain harva toivoi, että hirvikantaa kasvatettaisiin. Erot mielipiteiden jakaumissa hirvenmetsästäjien ja ei-hirvenmetsästäjien välillä olivat tilastollisesti merkitseviä.

Kun tarkastelun kohteeksi otetaan ainoastaan hirvenmetsästäjät havaitaan, että metsää itse omistavien hirvenmetsästäjien mielipiteet eivät juurikaan poikkea sellaisten hirvenmetsästäjien mielipiteistä, jotka eivät itse ole metsänomistajia. Molemmissa ryhmissä yli 60 prosenttia toivoi, että hirvikantaa pienennettäisiin (kuva 2). Sopivana hirvikantaa piti molemmissa ryhmissä noin kolmannes vastanneista

Taulukko 2. Vastaajien kokemuksia hirvieläinonnettomuuksista.

Vastaajan kokemukset hirvieläinonnettomuuksista	Lukumäärä	% vastanneista
Olen kolaroinut itse hirvieläimen kanssa	132	6
Tuttava on loukkaantunut kolarissa	256	11
Tuttava on joutunut peltikolariin	1090	47
En tunne ketään kolariin joutunutta	835	36
Kaikki vastanneet	2313	100

Kuva 3. Hirvenmetsästäjien mielipiteet hirvikannan koosta vuosina 1997 ja 2002, % vastanneista.

hirvenmetsästäjistä. Hirvikannan kasvattamista toivoi vain hyvin pieni osa hirvenmetsästäjistä.

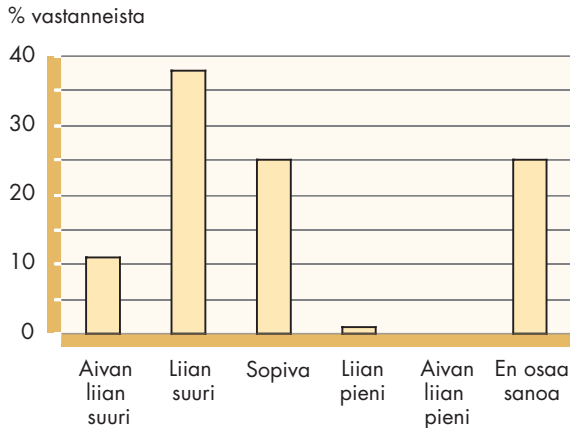
Toisaalta kun tarkastellaan hirvenmetsästäjien mielipiteen muutosta vuodesta 1997 (jolloin hirvikannan arvioitiin olevan hyvin alhainen) vuoteen 2002 (hirvikanta korkea) nähdään, että vuonna 1997 useampi kuin joka neljäs toivoi, että hirvikantaa kasvatettaisiin (kuva 3). Sopivana vuonna 1997 hirvikantaa piti lähes 60 prosenttia hirvenmetsästäjistä.

Kansalaisten näkökanta hirvikannan kokoon

Kansalaiset pitävät hirviä tai muita hirvieläimiä viidenneksi pahimpana vaaratekijänä liikenteessä. Hyvin monella suomalaisella on omakohtaisia kokemuksia hirvestä tai hirvieläimestä liikenteessä (taulukko 2). Vain runsas kolmannes kansalaisista ei tuntenut ketään hirvieläinonnettomuuteen joutunutta.

Kansalaisten mielipiteitä hirvestä ja metsästyksessä yleensä kartoittaneen tutkimuksen vastaajista joka kymmenes harrasti itse metsästyksiä. Hirvenmetsästyksessä mukana oli viisi prosenttia vastanneista. Metsänomistajia tai metsänomistajaperheeseen kuuluvia oli 28 prosenttia.

Myös kansalaisilta tiedusteltiin heidän mielipiteitään hirvistä ja hirvikannan koosta. Kaikista kansalaisista huomattavan suuri osa (joka neljäs) ei osannut arvioida hirvien määrän sopivuutta ollenkaan (kuva 4). Liian suureksi hirvikannan arvioi puolet

Kuva 4. Kansalaisten mielipiteet hirvikannan koosta, % vastanneista.

vastanneista kansalaisista. Sopivana sitä piti neljännes. Kansalaisten mielipiteeseen vaikuttivat erityisesti omat kokemukset hirvistä tai hirvieläimistä liikenteessä. Vastajat, joilla oli omakohtaisia kokemuksia hirvieläinkolarista (tai jotka tunsivat henkilöitä, jotka olivat olleet hirvieläinkolarissa) pitivät hirvikantaa suhteellisesti useammin liian suurena kuin muut vastajat. Myös metsänomistus ja hirvenmetsästyksen harrastus vaikuttivat mielipiteeseen.

Kuka edustaa mitäkin intressiryhmää – onko vastakkainasettelu mielekästä?

Kyselytutkimuksia ei tehty samanaikaisesti täysin samalla kysymysten asettelulla. Hirvikanta oli kaikkien kyselyjen aikana korkea, eli olosuhteet hirvikannan suhteen eivät oleellisesti muuttuneet. Toisaalta kunkin ryhmän arviot perustuvat myös eritasoiseen tietoon. Toisin sanoen metsästäjillä on todennäköisesti ollut paras tieto ”todellisesta” hirvikannasta, kun taas esimerkiksi suurella osalla kansalaisista varsinaista tietoa on ollut vain satunnaisesti ja sekin oletettavasti suurelta osin tiedotusvälineiden kautta saatua. Kansalaiskyselyn yhteydessä kansalaisille lähetettiin tästä syystä pieni ”tietopaketti” hirvistä ja hirvikannan kehityksestä.

Edellä esitetyt tutkimustulokset ja eri intressiryhmien mielipiteet hirvikannan koon sopivuudesta antavat mielenkiintoisia viitteitä siitä, että ristiriidat eri

intressiryhmien välillä eivät olisi niin suuria kuin usein on annettu ymmärtää. Edellä esitettyjen kolmen kyselytutkimuksen keskeisistä tuloksista voidaan jopa nähdä, että eri ryhmillä oli hyvin samantyyppiset toiveet hirvikannan koosta: sekä kansalaiset, metsänomistajat että metsästäjät pitivät viime vuosien hirvikantaa pääsääntöisesti liian suurena. Tulokinta yhteisymmärryksestä tukevat myös ryhmien sisällä esitetyt yhdensuuntaiset toiveet. Niinpä metsänomistajista (kuva 1) sekä hirvenmetsästäjistä itse harrastavat, että myös ne, jotka eivät itse harrastaneet metsästäystä, toivoivat hirvikannan pienentämistä. Samalla tavoin metsästäjät toivoivat hirvikannan pienentämistä riippumatta siitä olivatko he itse metsänomistajia tai eivät (kuva 2). Kuitenkin hirvenmetsästäjät poikkesivat toiveissaan muista metsästäjistä.

Metsänomistajat ovat hyvin mielenkiintoinen ryhmä, sillä metsänomistaja voi edustaa samanaikaisesti sekä liikennevaaraa pelkäävää kansalaista, metsätuhoista kärsivää metsänomistajaa että myös metsästäjää, joka hyötyy metsästysharrastuksesta ja luontoharrastajana hirven olemassaolosta. Voidaan kysyä onko metsästäjien ja metsänomistajien vastakkainasettelu ylipäättään mielekästä ja tulosten perusteella vaikutelmaksi jää, että vastakkainasettelua on käytetty julkisessa keskustelussa hyväksi pienten ryhmien mielipiteiden vahvistamiseksi, vaikka tutkimustietoa eri intressiryhmien mielipiteistä ei ole ollutkaan käytettävissä.

Toisaalta tuloksia on tulkittava ottaen huomioon nykyiset olosuhteet, jossa hirvikanta on ollut korkea. Hirvikannan pienentyessä oleellisesti vähensivät oletettavasti myös sekä liikenne- että metsävahingot. Tämä saattaisi vaikuttaa niin, että kansalaiset ja metsänomistajat eivät enää haluaisi pienentää hirvikantaa, mutta eivät toivoisi, että se kasvaisikaan. Hirvikannan pienentyessä vähenee myös metsästäjän saalis, jolloin metsästäjät mahdollisesti toivovat hirvikantaa kasvatettavan, kuten tilanne oli vuonna 1997. Tämä ero voisi jälleen aiheuttaa keskustelua eri intressiryhmien näkökannoista.

Intressit muuttumassa?

Metsästäys on ollut perinteinen harrastus erityisesti maaseudulla. Väestön ikääntymiskehitys on ollut

erityisen nopeaa harvaan asutulla maaseudulla ja on vaikuttanut myös metsänomistajakuntaan. Suurten ikäluokkien vanhetessa on seuraavan 10–15 vuoden aikana odotettavissa, että monet nykyisistä metsästäjistä luopuvat metsästysharrastuksestaan. Samoin myös metsänomistajien odotetaan kaupungistuvan, jolloin metsänomistajien intressit puuntuotantoa tai myös hirvenmetsästystä kohtaan saattavat olla hyvinkin erilaiset kuin nykyisten metsänomistajien. Puuntuotannon taloudellinen merkitys voi silloin menettää merkitystään ja metsänomistaminen virkistyskäyttöön, kuten esimerkiksi metsästyksen, saattaa lisääntyä. Näin on osin jo tapahtunutkin, sillä osa metsänomistajista, erityisesti Pohjois-Suomessa, pitää metsästysmahdollisuuden säilymistä tärkeimpänä metsänomistuksen tavoitteenaan. Tällaiset metsänomistajat voivat toivoa riistakannan säilymistä tai jopa kasvamista ainakin alueittain. Toisaalta esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kasvavat vaatimukset voivat lisätä tarvetta pienentää hirvikantaa.

Kirjallisuutta

- Heikkilä, R. & Aarnio, J. 2001. Forest owners as moose hunters in Finland. *Alces* 27(1): 89–95.
- Petäjäistö, L. 2002. Metsänomistajien käsityksiä hirvikannan koosta, sen säätelystä ja metsävahingoista. *Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja* 863.
- , Aarnio, J., Horne, P., Koskela, T. & Selby, A. 2004. Hirvenmetsästäjien motiivit ja käsitykset sopivasta hirvikannan koosta. *Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja* 928.
- , Aarnio, J., Horne, P., Koskela, T. & Selby, A. 2005. Kansalaismielipide hirvikannasta ja sen säätelystä. *Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja* 945.
- Dipl.Ing. d. Forstw. Leena Petäjäistö, MMM Jukka Aarnio, Ph.D. Ashley Selby, Metsäntutkimuslaitos, Helsingin toimipaikka. Sähköposti leena.petajisto@metla.fi